

Asia: VN/32564/2021

Jatkuvan oppimisen sanasto

1 koulutustoiminta

Kommentit

Koulutustoiminta (1-6): selkeä ja looginen käsitekaavio

2 koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

3 koulutuslainsäädäntö

Kommentit

-

4 opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

5 muun hallinnonalan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

6 markkinaehtoinen koulutustoiminta

Kommentit

-

Käsitekaavio 1. Koulutustoiminta

Kommentit

-

7 koulutus (1)

Kommentit

”..ensisijaisena tavoitteena on tuottaa osaamista” luo miellelyhtymää tuotantolaitokseen; samalla täsmennys ja vertailu education-sanaan on paikallaan.

8 koulutus (2)

Kommentit

Toisessa merkityksessä näkyy kokonaisuus, joka selventää suomenkielisen sanan erilaiset konnotaatiot. Miksi ei arkikielessä käytetty koulutuksen kasautuminen näy?

9 aikuiskoulutus

Kommentit

Aikuiskoulutus 9: huomautuksessa linjataan: ” Aikuiskoulutus voi olla esimerkiksi täydennyskoulutusta, tutkintoon johtavaa tai tutkintoon valmistavaa koulutusta (1), henkilöstökoulutusta, työvoimakoulutusta tai vapaata sivistystyötä.”

Tässä on selkeä puute: miksi vapaa sivistystyö rajataan jatkuvan oppimisen sanaston ulkopuolelle??

Vapaassa sivistystyössä on runsaasti kosketuspintaa työelämään esim. kieli- ja digikoulutukset, maahanmuuttajakoulutukset, koulutusjärjestelmän nivelvaiheet sekä uuden jatkuvan oppimisen koulustarjonnan matalan kynnyksen koulutukset, jotka toimivat polkuina työelämään esim. hakevan toiminnan kautta. Lisäksi vapaa sivistystyö liittyy oleellisesti elinikäiseen ohjaukseen (40) omalla ohjausosaamisellaan. Nämä kosketuspinnat ovat olleet esillä toistuvasti jatkuvan oppimisen uudistuksen seurantarivissä, ja tämä oikeuttaa vapaan sivistystyön entistä aktiivisempaa huomiointia jatkuvan oppimisen sanastossa sekä palvelujen toimeenpanossa.

Käsitekaavio 2. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2)

Kommentit

-

10 omaehtoinen koulutus

Kommentit

-

11 henkilöstökoulutus

Kommentit

-

12 täydennyskoulutus

Kommentit

-

Käsitekaavio 3. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.

Kommentit

-

13 muuntokoulutus

Kommentit

-

14 kotoutumiskoulutus; aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Kommentit

Tässä pitäisi mainita vapaa sivistystyö, joka yhteistyössä TE-toimistojen kanssa toteuttaa laajasti kotoutumiskoulutuksia ympäri Suomea oman valtionosuusrahoituksensa turvin – HUOM työvoimakoulutuksen (22) on väärin kirjoitettu: ”Valtionosuusrahoitettuna työvoimakoulutuksena ei järjestetä kotoutumiskoulutusta.” Vapaasivistystyön vos-rahoitukseen päätös erillisestä vos-rahoituksesta kotoutumiskoulutuksiin tehtiin vuoden 2021 aikana.

Käsitekaavio 4. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

Kommentit

-

15 työvoimakoulutus

Kommentit

-

16 kartoitusjakso; orientaatiojakso

Kommentit

-

17 ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

Kommentit

-

18 rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

Kommentit

-

19 ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus

Kommentit

-

20 yhteishankintakoulutus

Kommentit

-

21 kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

Kommentit

-

22 valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

Kommentit

Huom lausunnon kohta 14.

23 valtionosuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 5. Työvoimakoulutus

Kommentit

-

24 erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus

Kommentit

-

25 työelämässä oppiminen; > työpaikalla oppiminen**Kommentit**

Hyvä huomautus vapaaehtoistyön mukaanottamisesta työelämässä oppimiseen - esimerkiksi yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen työssä tapahtuva oppiminen. ”Määritelmän sanalla työelämä viitataan erityisesti ansiotyöhön, mutta myös yleisemmin työntekoon yhteiskuntaelämän muotona. Työelämään osallistuminen kattaa siis myös esimerkiksi vapaaehtoistyöhön osallistumisen.”

26 työpaikalla järjestettävä koulutus**Kommentit**

-

27 oppisopimuskoulutus**Kommentit**

-

28 koulutussopimukseen perustuva koulutus**Kommentit**

-

29 työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus**Kommentit**

-

30 työharjoittelu (1); korkeakouluharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu**Kommentit**

-

31 koulutuskokeilu**Kommentit**

-

Käsitekaavio 6. Työelämässä oppimisen muotoja.**Kommentit**

-

32 osaamiskokonaisuus (1)

Kommentit

-

33 osaamiskokonaisuus (2)

Kommentit

-

34 tutkinnon osa

Kommentit

-

35 opintokokonaisuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 7. Osaamiskokonaisuuksia.

Kommentit

-

36 opetus

Kommentit

-

37 ohjaus

Kommentit

-

38 vertaisohjaus

Kommentit

-

39 valmennus

Kommentit

-

40 elinikäinen ohjaus

Kommentit

Looginen rinnastus elinikäiseen oppimiseen. Huomautuksissa voisi lisätä maininta yhteisöllisestä ohjauksesta, joka toteutuu esimerkiksi työ- ja opiskelijayhteisöissä sekä harrastus- ja järjestötoiminnassa. Nyt ohjaus nähdään pelkästään yksilön näkökulmasta, mikä kaventaa oleellisesti elinikäisen ohjauksen painoarvoa.

41 ammatinvalinta- ja uraohjaus

Kommentit

-

Käsitekaavio 8. Opetus, ohjaus ja valmennus.

Kommentit

-

42 oppiminen

Kommentit

Ei ole vain uuden oppimista vaan myös poisoppimista, luopumista vanhoista tiedoista, taidoista jne.

43 elinikäinen oppiminen

Kommentit

Tämä näyttäytyy loogisesti ja kapeasti yksilön näkökulmasta; samalla unohtuu erilaiset oppimisympäristöt joiden kontekstissa elinikäinen oppiminen toteutuu. Uusiin käsitteisiin kuuluu myös sulautuva oppiminen (engl. blended learning), joka on vakiintunut viime vuosina.

Huomautuksissa linjataan: ”Viime vuosina puhe elinikäisestä oppimisesta on saanut entistä voimakkaampia taloudellisia sävyjä, ja käsitteen kytkeytyminen perinteiseen kansansivistykseen ja aikuiskoulutukseen on heikentynyt.” Tämä on valitettavasti totta.

”Käsite elinikäinen oppiminen voidaan nähdä käsitteen jatkuva oppiminen yläkäsitteenä (kuten esimerkiksi tässä sanastossa)” – tästä hierarkiasta on ehdottomasti pidettävä kiinni, muuten käsitteiden välinen hämmennys jatkuu. Elinikäiseen oppimiseen sisältyy myös merkityksellisen elämän kaikki elementit, nyt merkityksellisyys mainitaan vain jatkuvan oppimisen suhteen, ikäänkuin rajataan elämän merkitykset vain työelämään.

44 jatkuva oppiminen

Kommentit

Hyvä määritelmä, jossa jatkuva oppiminen on elinikäisen oppimisen alakäsite. Huomautus oppimisen aikaisemmasta lineaarisesta käsityksestä on paikallaan, sillä nykyään oppiminen ja työ kulkevat rinnakkain, ei-lineaarisesti.

45 avoin oppiminen

Kommentit

Voisiko tähän lisätä koulutuksen saavutettavuuden ulottuvuus, vrt esimerkiksi saavutettavuuskriteerit verkossa.

Käsitekaavio 9 . Oppiminen

Kommentit

-

46 kyvykkyys

Kommentit

Määritellään vain organisaatiotasolla, vaikka se voi olla tärkeä yksilön osaamisen taustalla oleva resurssi, vrt resilienssi, muutoskyvykkyys – puuttuu sanastosta!

47 osaaminen; ~ kompetenssi

Kommentit

"~ kompetenssi <erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä> määritelmä kokonaisuus, joka muodostuu yksilöllä olevista tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen"

Tästä puuttuu sana kvalifikaatio vrt käsiteanalyysi prof. Anja Heikkisen artikkelissa "Taidon, kompetenssin ja kvalifikaation käsitteistä" (1993)

48 todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

Kommentit

-

49 osaamisen tunnistaminen

Kommentit

Huomautuksissa voisi kirjata: Osaamisen tunnistamista voi tehdä esimerkiksi koulutus- ja järjestötoimija ...

50 osaamisen tunnustaminen

Kommentit

Määritelmässä ja/tai sen huomautuksissa puuttuvat osaamismerkkit kuten digitaaliset osaamismerkkit (open badges) joita jo käytetään sekä koulutuksissa (esim. Lapin yliopisto) ja työelämässä, suorat liittymäpinnat jatkuvaan oppimiseen.

Käsitekaavio 10. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Kommentit

-

51 pätevyys; ammattipätevyys

Kommentit

-

52 kelpoisuus; > virkakelpoisuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus

Kommentit

-

53 todistus (1)

Kommentit

-

54 koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

Kommentit

-

55 muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

Kommentit

-

56 työtodistus

Kommentit

-

57 pätevyystodistus

Kommentit

-

Käsitekaavio 12 . Todistuksia

Kommentti

-

Yleiset kommentit sanastosta

Kommentti

Yleiset huomiot sanaston valmistelusta:

Asiantuntijaryhmässä ei näytä olevan kasvatustieteilijöitä eikä yliopistoedustusta muutenkaan – asiantuntijaosaaminen näyttää siten kapealta jo ennakkoon.

Käsitehierarkiat ja -suhteet ovat formalistisia, mikä viittaa vahvasti jatkuvan oppimisen implementoinnin ja hallinnan digitalisointiin, jota mm. EU:n kasvatustieteen tutkimusohjelmissa on jo monet vuodet haettu: kun saataisiin koulutusta koskevat ilmiöt ja sanasto standardoitua, tekoälyn ja koneoppimisen avulla päästäisiin keräämään dataa, seuraamaan toimintaa/uudistusten etenemistä, arvioimaan ja tekemään päätöksiä tehokkaasti. Tämä on ymmärrettävää hallinnon tehokkuuden nimissä, mutta samalla on vaarana että tietyn käsitteen genealogia ja eri kontekstien konnotaatiot häipyvät.

Esimerkiksi sanat yleissivistys ja ilmiöoppiminen puuttuvat listalta, vaikka molemmat ovat relevantteja termejä työelämässä.

Wallén Björn
Vapaa Sivistystyö ry